

Høring: Utredning om utvidelse av Norges Banks rolle som oppgjørsbank

---

Vi viser til høringsbrev datert 4. juni 2021, deres referanse: 21/01265

Eika Alliansen består av selvstendige banker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt, og spiller en svært viktig rolle for bærekraftig verdiskaping i lokalsamfunn over hele landet. Lokalbankene i Eika Alliansen nyter høy tillit og tilfredshet blant sine kunder, og er en drivkraft for vekst og utvikling i sine lokalområder.

Finanskonsernet Eika Gruppen er eid av bankene. Eika Gruppens visjon er å styrke lokalbanken, og å være Norges mest attraktive partner for selvstendige banker. Selskapet leverer sikre og brukervennlige tjenester, tilpasset kundenes behov, innen forsikring, sparing, pensjon, finansiering, betaling og eiendomsmegling. Som det nevnes i høringsbrevet fra Norges Bank, så er det viktig å opprettholde effektiviteten i betalingssystemene, med derav stadige behov for forbedringer og nyutvikling. Det er også en enighet om at bruk av realtidsbetalinger kan gi samfunnsmessige gevinster i flere typer betalings situasjoner. Og det nevnes særlige gevinster der en selger eller tjenestetilbyder kan ha nytte av - eller forutsetter at endelig oppgjør skjer samtidig med utlevering av varen eller utførelsen.

Vår betalingsstrategi omfatter betalings- og ID tjenester for person- og bedriftsmarkedet gjennom bankenes digitale og fysiske flater, infrastruktur og forhold til banknæringen og leverandører. Spesielt i forhold til samhandling rundt felles infrastruktur nevnes det at dette samarbeidet har vært et unikt og godt grunnlag for det betalingslandskapet vi har i dag. Noe som andre land har sett opp til.

Utfordringer rundt nasjonal infrastruktur og betalingstjenester med større konkurranse fra internasjonale aktører, gjør at vi i større grad fremover må søke partnerskap på egenhånd. Men dagens strategi er fortsatt å motivere til samarbeid i banknæringen, noe som også en utvidet rolle til Norges Bank antas å støtte oppunder.

Hva som skal til for å sikre at felles infrastruktur for realtidsbetalinger videreutvikles for å støtte alle relevante betalings situasjoner i tråd med ulike kundegruppers behov

Som kjent er det gjort et betydelig løft de siste årene i banknæringen for å ha en (felles) infrastruktur som tilbyr raskere betalingstjenester, både i kundeopplevelsen og i selve avregningen mellom bankene.

De har blitt utviklet straksbetalinger (både i nettbanker, mobilbanker og i «betalingsapper») – og det er blitt tilpasset mot bankenes felles avregningssystem (NICS Real). Eika – og våre banker – har bidratt vesentlig i dette arbeidet. Det er også et pågående arbeid knyttet til modernisering av NICS, basert på tilpassing til internasjonale standarder samt en målsetning om å oppnå myndighetenes krav til leverandøruavhengighet over tid.

Det er viktig for Eika å støtte opp under banknæringens felles tjenester og bidra inn i det der det er hensiktsmessig. For en bankgruppering av vår størrelse er det viktig å oppnå stordriftsfordeler, ved at

bankene i Norge samhandler om viktige fellestjenester. Ikke bare av kostnadmessige grunner, men også ikke minst ved at våre kunder får tilgang til de samme basis infrastruktur tjenestene som kunder av de andre større bankene har.

Det er derfor ønskelig at felles infrastruktur (uavhengig av hvor det måtte gjøres), videreutvikles med like vilkår og rammebetingelser, slik at dette også ivaretar de mindre bankene i Norge. Det er også viktig å ha mekanismer som gjør at banker forplikter seg til å knytte seg til den felles infrastruktur som banknæringen og Norges Bank er/ blir enige om. Det er viktig å understreke at konkurransen om kundene gjøres i selve kundedialogen (også digitalt), og ikke gjennom felles infrastruktur. Det er derfor fortsatt nødvendig at infrastrukturen blir tilrettelagt for en enhetlig og samordnet tilpassing, gjennom bankenes egen utvikling og strategier.

I høringsbrevet berøres ikke selve kostnadsbildet, hverken for dagens løsning eller de skisserte alternativer til dagens løsning. Infrastrukturkostnadene for Straks 2.0, dvs. for meldings-HUB Straks FOI og NICS Real, er kjent for bankene. Etter implementering av Straks 2.1 vil Straks FOI legges ned og bare transaksjonsprisen i NICS Real vil stå igjen. Dette vil redusere infrastrukturkostnaden vesentlig. Bankene vil fortsatt ha egne kostnader knyttet til det å kunne sende og motta meldinger om realtidsbetalinger samt kostnader for likviditetsovervåkning.

Vi tror ikke at infrastrukturkostnadene i næringens felles infrastruktur, vil påvirkes vesentlig av om Norges Bank etablerer tilbud om løpende døgntilgjengelig oppgjør. Eventuell tilknytning til TIPS vil trolig på sikt kunne representere potensiale for kostnadsbesparelser i bankene for grensekryssende realtidsbetalinger i Europa.

Vi antar imidlertid at et eget nytt system i regi av Norges Bank for døgntilgjengelig oppgjør av realtidsbetalinger, enten Norges Bank anskaffer dette selv eller gjennom tilknytning til TIPS, vil kunne medføre egne prislelementer for kontinuerlig oppgjør. Bankenes infrastrukturkostnader, både for meldingsutveksling og oppgjør vil da kunne øke noe, sammenlignet med Straks 2.1.

I dagens prismodell for bruk av oppgjørstjenester i NBO er det ingen prislelementer som eksplisitt er knyttet til bruk av Straks LOM for å sikre oppgjør for Straksbetalinger og gjennomføring oppgjør for slike betalinger. Men våre nivå2 banker har kostnader og avtaler gjennom vår felles oppgjørsbank, DNB.

Prisene for oppgjør av realtidstransaksjoner gjennom TIPS ser ut til å være relativt lave. Vi har oppfattet at ECB til en viss grad opererer med «introduksjonspriser» på dette området og at prisene på sikt skal dekke ECBs kostnader fullt ut. De skandinaviske land har en relativt høy andel av realtidstransaksjonene. Dersom dette er tilfellet også når perioden for «introduksjonspriser» er over vil disse land kunne stå i fare for å måtte dekke inn en relativt høy andel også av ECBs samlede kostnader for TIPS. Vi ønsker at Norges Bank ser særskilt på dette i de videre forhandlinger.

Dersom sentralbanken utvider sin rolle i betalingsformidlingen til også å omfatte infrastruktur utover oppgjøret, vil utviklingsaktiviteter, koordineringen mellom bankene, regelverksutvikling og forvaltning representere betydelige utvidede kostnader for Norges Bank. Det er viktig at dette ivaretas videre, og at Norges Bank må legge slike oppgaver inn i en eventuelt utvidet rolle i samarbeid med banknæringen.

I hvilken grad konkurranseforholdene i betalingsformidlingen og eventuelle motstridende interesser mellom aktørene svekker insentivene for og hemmer utviklingen av felles infrastruktur i privat regi

Bankene i Norge har en lang tradisjon om å samhandle om felles infrastruktur. Dette har vært en stor suksessfaktor for å kunne tilby den type betalingstjenester vi i Norge er kjent for å ha i dag. Samtidig så ser vi at andre aktører utfordrer denne norske modellen, både i Norden og det øvrige Europa.

Vi ser at tradisjonelle norske leverandører får utenlandske eiere, med derav ønske om å kunne tilby flere tjenester også innenfor det vi benevner som infrastruktur tjenester. Det må også i denne sammenheng sies at samhandlingen om fellestjenestene i Norge har blitt mer utfordrende de siste 2-3 årene. Bankene har forskjellig strategi, noen ønsker mer norsk samhandling, mens andre ønsker mer nordisk/ europeisk tilnærming.

Vi er usikre på om dette så langt har hemmet utvikling av felles infrastruktur, men påpeker at utvikling fremover går i mer åpne løsninger, basert på mer nordiske (europeiske) aktører. Det er viktig at bankene i Norge tilpasser seg dette, og finner en samhandlingsform som er basert på en sunn konkurranse i tråd med norske myndigheters krav og forutsetninger. Vi ser ikke at konkurransen mellom aktørene er en utfordring knyttet til utvikling av infrastrukturen. Eventuelle problemer ligger i så fall ulike markedsmessige prioriteringer og utviklingskapasitet hos bankene.

Vi tror fortsatt det er mest hensiktsmessig å ha multilaterale avtaler bankene imellom, koordinert av et nøytralt fellesorgan. Dette gjelder da tjenester som oppfattes som fellestjenester i samfunnet (felles operativ infrastruktur - FOI) . Beslutninger om hva som er felles tjenester og hva som er bankenes egne spesifikke tjenester må nøye vurderes; basert på hva som «defineres» som almen samfunnsnyttig og kritisk infrastruktur. Det er viktig at relevante norske myndigheter (Norges Bank, Finanstilsynet m.v) er med i vurderingen av hva som er - eller kan være - relevant samfunnsnyttig infrastruktur.

Tjenester som ikke defineres som almen samfunnsnyttig, må videre utvikles av den enkelte bank (allianse), eventuelt gjennom bilaterale avtaler enkeltbanker imellom.

Om en utvidelse av Norges Banks operative ansvar som oppgjørsbank er en hensiktsmessig organisering av infrastrukturen for realtidsbetalinger som et kollektivt gode

Våre lokalbanker er sentralt plassert i markedet for å identifisere våre kunders ønsker og behov, og bruker denne kunnskapen ved å utvikle nye tjenester - og forvalte disse på en sikker og effektiv måte - gjennom Eika Gruppen. Både Eika - og bankene - har bidratt med denne viktige kunnskapen gjennom vesentlig deltagelse i banknæringens fellesløsninger.

Fellesløsningene i betalingsformidlingen har vært arbeidet frem over flere tiår, som nevnt gjennom vårt og andre bankers samhandling i banknæringen. Gjennom en god opparbeidet tradisjon, har bankene i fellesskap utviklet, eid og forvaltet infrastrukturen. I tråd med Norges Banks krav til selve oppgjøret og Finanstilsynets krav til selve betalingsformidlingen. Vi synes det fra sentrale myndigheter, har blitt uttrykt god tilfredshet med denne arbeidsdelingen. Ved at bankenes felles infrastruktur løsninger har sikret interoperabilitet, anvendelige tjenester og lave samfunnsmessige kostnader.

Norges Bank, gjennom nå en sterkere styring, foreslår å tilby løpende oppgjør av de enkelte (realtime)betalinger. Det er imidlertid derfor viktig å etablere fora - helst gjennom Bits (Finans Norge) og ha en god arbeidsdeling mellom bankene og Norges Bank, ikke bare i de innledende faser, men også i den senere forvaltningen.

Vi ser det som fornuftig at det kommuniseres tydelig overfor bankene om hvorfor en antatt større grad av sentralisert styrt infrastruktur, vil legge bedre til rette for de målsettinger som settes. En målsetting må jo

være at Infrastruktur for realtidsbetalinger utvikles videre, gjerne også bidrar til økt effektivitet og i et (antatt) raskere tempo på selve tjenesteutviklingen enn hittil.

Vi støtter derfor en utvikling der Norges Bank tar en økt operativ rolle knyttet til realtidsoppgjør, og da i første rekke gjennom å se på mulighetene gjennom TIPS-infrastruktur. Men det må legges til grunn at dagens infrastruktur, som i dag er eid av bankene, fortsatt må ha incentiver som er nødvendig for å bli videreutviklet i takt med markedets behov. Dette gjelder både omkringliggende systemer, gjenværende infrastruktur-elementer samt et bidrag til en sanering av eventuelle (overflødige) tjenester.

Oppgjøret i NOK mellom bankene skjer i Norges Bank i dag for alle typer betalinger og transaksjoner mellom bankene på nivå 1. Samtidig påpeker vi viktigheten av å ha løsninger for oppgjøret for nivå 2-banker, som tross alt utgjør det store flertall av bankene i Norge.

- Det bør oppnås en harmonisering mot tilsvarende løsninger i Sverige og Danmark, men også mot realtidsbetalinger i Europa over tid
- Det må muliggjøre at næringen og bankene kan sanere deler av eksisterende løsninger, der dette er mulig (kostnadsreduksjoner)
- Det må også sikres god tredjepart tilknytning, helst gjennom bankene. Eksempelvis har Vipps vært drivende for straksbetalinger i Norge.
- Bankene og næringen må sikres god medinnflytelse i forbindelse med endringer og ivaretagelse av bankenes behov
- Det må sikres overfor bankene at infrastrukturen tilrettelegger for økt effektivitet, god sikkerhet, god AML-kontroll og øvrige norske regelverk mv.
- Den enkelte banks kundedialog må fortsatt gjøres av bank, infrastrukturen må støtte opp om forskjellige løsninger og betalingsstrategier

Som kjent er banknæringen godt i gang med utvikling gjennom Straks 2.1 og 2.x. Men når det er sagt; det er også blitt mer utfordrende å være «liten» i banksamarbeidet. De forskjellige bankene har ulike strategier i forhold til norsk og/eller nordisk (europeisk) infrastruktur og løsninger. Vi er kjent med at Bits anbefaler at det bygges videre på dagens arbeidsdeling, dvs. at næringen, gjennom felles strukturer sørger for transaksjons -og meldingsutveksling, standardisering, samt en hensiktsmessig utnyttelse av andre elementer i infrastrukturen.

Viktigheten av at enkeltransaksjoner gjøres opp i realtid i sentralbankpenger for videreutvikling av effektive betalingstjenester

Norges Bank trekker frem to alternativer for å etablere «infrastruktur for realtidsbetalinger» i regi av Norges Bank. Begge alternativene representerer mulige løsninger for løpende oppgjør av realtidsbetalinger. Løpende oppgjør i Norges Bank vil kunne erstatte noen av de oppgaver som ligger i dagens NICS Real:

- speilingen i NICS Real av den enkelte banks særskilte midler i Norges Bank (Straks Lom). For nivå2 banker gjenspeiles dette gjennom tilsvarende i vår oppgjørsbank (DNB)
- kontrollen i NICS Real på at en bank aldri får større netto utgang enn beholdning på Straks Lom
- overføring av bankens posisjon fra NICS Real til Norges Bank

Det vil kunne forenkle næringens infrastruktur ved at ovennevnte oppgaver i NICS Real blir overflødig, i hvert fall i relasjon til banker på nivå 1, dvs. de banker som har sitt oppgjør over egen konto i sentralbanken. Forhold til nivå2 banker må ses på særskilt, eventuelt i et tett samarbeid med Norges Bank og den enkelte oppgjørsbank, i vårt tilfelle DNB.

System for løpende oppgjør av realtidsbetalinger utgjør bare en del av infrastrukturen. Det er også viktig å kartlegge andre infrastrukturelementer knyttet til realtidsbetalinger, eksempelvis:

- Regelverk for realtidsbetalingene (inkl. deltagernes rettigheter og plikter)
- Forholdet mellom privat oppgjørsbank og nivå 2 bank
- Standarder for meldingsutveksling mellom bankene
- Kommunikasjonsløsning for meldingsutveksling
- Samvirke mellom felles infrastrukturelementer

Når det gjelder utvidelse av Norges Banks operative oppgaver, er det viktig å se på andre tilknyttede sentrale infrastrukturoppgaver. Konkret vil dette innebære at felles infrastruktur i næringen sørger for at rene oppgjørstransaksjoner sendes til Norges Bank for oppgjør, mens selve dialogen og informasjonen til kunder og andre banker må gjøres av den enkelte bank.

Fordeler og ulemper for bankene ved en overgang til og deltagelse i TIPS

På generelt grunnlag støtter vi at Norges bank ser på deltagelse i TIPS. Vi er jo kjent med at Sveriges Riksbank og Danmarks Nationalbank ønsker å ta i bruk hele - eller deler av - de funksjonelle løsningene som TIPS tilbyr.

Tilknytning til en infrastruktur hos en sentral europeisk aktør (ECB/ TIPS) kan sikre felles standarder og utvikling av effektive, sikre og fremtidsrettede realtidsbaserte betalingstjenester i Norge. Samtidig tror vi denne fordelene først og fremst gjelder de banker som opererer utenfor Norge. Men TIPS kan også skape stordriftsfordeler som igjen kan gi banker i Norge en økonomisk fordel, men dette må også sees i sammenheng med kostnadene ved å bytte løsning.

Ved at vi eventuelt reduserer antall leverandører i knytning til (og rundt) avregning/ oppgjør (raskere oppgjør), kan også ses på som hensiktsmessig. Det forutsettes da at det da samtidig harmoniseres løsninger mot øvrige Norden (EØS-området), og at det da bidrar til en raskere utvikling (og implementasjon) av straksbetalinger med tilhørende oppgjør i Norge.

Det forutsettes da at TIPS tilpasses for norske forhold, dvs. krav om kontinuerlig oppgjør i NOK, norsk regelverk, norske standarder og ikke minst norske sikkerhetskrav. Det er også viktig at løsningen tilpasses, som tidligere nevnt, dagens nivå2 banker, slik at disse fortsatt enkelt kan foreta løpende oppgjør og god likviditetskontroll.

Eika arbeider kontinuerlig for å oppnå kostnadseffektive løsninger. Oppnår vi også det ved internasjonale standarder og bl.a. gjennom å konkurranseutsette betalingsløsninger i tilknytning til TIPS, så ser vi en stor nytte av det. Oppgjørstjenester basert på nordiske/ europeiske standarder og funksjonalitet, antas derfor å kunne legge til rette for at betalingstjenestene som vi tilbyr er til det beste for våre kunder.

Vi legger til grunn følgende til grunn for innføring av TIPS:

- ✓ Betalingsoppgjør også gjøres enkelt - eller eventuelt enklere enn i dag (spesielt nivå2 banker)
- ✓ Løsningen bør være enhetlig og standardisert så langt det er mulig, og det forutsettes at regelverk, sikkerhet og andre standarder settes av bankene gjennom et samarbeid
- ✓ TIPS må ha ikke-diskriminerende betingelser; tilrettelagt for også små og mellomstore banker
- ✓ Må være både en teknisk og funksjonell infrastruktur; for å kunne tilby raske, enkeltvis oppgjør av betalinger
- ✓ Det legges opp til et kontinuerlig oppgjør; viktig da at likviditetsoppfølging og garantier for oppgjør tilpasses dagens nivå2 banker
- ✓ TIPS må baseres på ISO 20022 meldingsstandard for raske betalinger og må bl.a. legge til rette for at norske FOI-tjenester fortsatt ivaretas (Felles Operative Infrastruktur)
- ✓ Selv om Eurosystemet har ansvaret og eierskapet for utvikling og drift av TIPS, må gjennomføring og forvaltning gjøres i et tett samarbeid med norske banker og Norges Bank

Det forutsettes da at det er godt tilrettelagt for at alle våre banker må ha konto i Norges Bank, og at det da kan reserveres likviditet for hele døgnet og helger. Spesielt gjelder dette om systemet eventuelt ikke er åpen utover ordinær arbeidstid og helger.

Realtidsbetalinger i en struktur med døgnskategorisk oppgjør vil også kunne reise noen utfordringer til likviditetsovervåkning og eventuelt likviditetstilpasning i bankene gjennom interbankmarkedet. Det er viktig at dette ses særskilt på, spesielt for små og mellomstore (nivå2) banker.

Betydningen en tilknytning til en infrastruktur hos en sentral europeisk aktør (ECB) kan ha for sikring av felles standarder og utvikling av effektive, sikre og fremtidsrettede realtidsbaserte betalingstjenester i Norge

En effektiv infrastruktur for realtidsbetalinger er nødvendig for å oppnå utvikling av gode og kostnadseffektive realtids betalingstjenester til alle kundegrupper. Bankenes egen tjenesteutvikling, med mulighet til å utnytte samspillet mellom flere infrastrukturelementer, må stå sentralt i utviklingen av nye effektive realtids betalingstjenester, tilpasset alle kundegrupperes behov.

Vi ser også at en tilknytning til en sentral europeisk aktør, sannsynligvis vil gi bankene mulighet til en nærmere integrering med realtidsløsninger i Europa.

Vi kjenner infrastrukturkostnaden for dagens realtidsløsninger. I høringsbrevet kommer ikke Norges Bank inn på kostnadene for å kunne tilby døgnskategorisk oppgjør - 24/7. Dette, sammen med en utvidet rolle for Norges Bank, bør imidlertid ikke samlet sett, gi økte kostnader for bankene.

Nytten bankene og bankenes kunder vil få av en eventuell tilgang til tjenester for grensekryssende flervaluta-betalinger i realtid

Norges Bank skriver i sitt høringsbrev at ECB og Riksbanken utreder muligheten for grensekryssende flervaluta realtidsbetalinger (valutakryssende realtidsbetalinger). I utgangspunktet antar vi det vil være en fordel for banker i Norge (og banker andre land) å kunne benytte sin egenvaluta direkte også når beløpet skal krediteres i annen valuta.

Vi har imidlertid ikke analysert hvordan dette kan gjøres i fremtiden. Valutakryssende realtidsbetalinger bør ses på i samarbeid med Norges Bank (eller banknæringen i Norge), og kan medføre ukjente problemstillinger. Eventuelle problemstillinger om hvordan valutaveksling skal skje, hvem som skal utføre slik veksling og mulige konsekvenser for valutamarkedene er blant de spørsmål som bør utredes.

Bruk av TIPS for alle skandinaviske valutaer vil sannsynligvis også kunne gi grunnlag for et samarbeid mellom de skandinaviske sentralbankene knyttet til å utvikle rasjonelle løsninger. Dette igjen kan gi bankene en enklere tilgang til likviditet i skandinaviske valutaer, derav effektivisere gjennomføringen av grensekryssende realtidsbetalinger på tvers av skandinaviske land.

Vi tror at en sentralbankdrevet løsning for valutakryssende realtidsbetalinger kan ligge en god stund frem i tid. Det bør, uansett valg av løsning, legges vekt på nasjonal styring og kontroll, og ikke minst kostnadseffektive løsninger – også tilpasset våre lokale banker.

Vennlig hilsen
for Eika Gruppen AS

Erlend Sundvor
Direktør Betaling

Lorang Eriksen
Fagdirektør Betaling